

DETERMINAREA DISCERNĂMÂNTULUI DIMINUAT ÎN CAUZELE DE OMOR INTENȚIONAT: EXPERIENȚA INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Stela BOTNARU

Universitatea de Stat din Moldova

În acest demers științific va fi studiată experiența pozitivă a Republicii Moldova în cauzele de omor intenționat examinate de către instanțele judecătorești, fiind selectate și examinate mai multe cazuri din practica judiciară în materie. Prin urmare, au fost sintetizate concluzii de importanță majoră nu doar pentru practica de aplicare a normelor juridico-penale cu privire la omorul intenționat, dar și pentru doctrina juridico-penală a Republicii Moldova. Acest scop a fost realizat prin selectarea și analiza unor decizii penale emise de Curtea Supremă de Justiție a Republicii Moldova cuprinse între anii 2008 și 2013, precum și prin formularea unor concepte clare menite să clarifice problema privind aprecierea juridico-penală a discernământului diminuat în cauzele de omucidere.

Cuvinte-cheie: *responsabilitate redusă, discernământ diminuat, omor, afect, intenție premeditată, intenție spontană, manifestare emoțional-afectivă.*

THE DETERMINATION OF THE DEMINISHED DISCERNMENT IN CASES OF INTENTIONAL MURDER: THE EXPERIENCE OF JUDICIAL INSTANCE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

The main purpose of this scientific research constitutes the evaluation of positive experience in the manslaughter and murder cases examined by the judicial instances of the Republic of Moldova. As a result, there were synthesized several conclusions of great importance seemed to be useful not only for the judicial practice but also for the legal doctrine of the Republic of Moldova. The purpose mentioned above has been achieved by mean of examination of penal decisions adopted by the Supreme Court of Justice of the Republic of Moldova between the periods of 2008-2013, as by formulation of some new and clear concepts designed for the further explanation of the diminished capacity in criminal cases of manslaughter and murder and other forms of homicides.

Keywords: *diminished responsibility, diminished capacity, murder, manslaughter, distress, the premeditated intention, the spontaneous intention, the affecting manifestation.*

În cele ce urmează va fi generalizată și analizată experiența pozitivă a instanțelor judecătorești din Republica Moldova în cauzele penale de omor intenționat, în care s-a invocat diminuarea discernământului inculpatului în momentul săvârșirii faptei de omor.

În unele cazuri s-a demonstrat provocarea comportamentului omucidar al inculpatului prin manifestările violente din partea victimei, însă nu în toate cazurile de provocare a faptei de omor inculpatul s-a aflat în stare de afect fiziologic *nexus* comportamentului deviant al victimei. Mai mult, au fost formulate unele concluzii de rigoare apte să fie preluate în doctrina contemporană. Totodată, semnificația practică extrem de valoroasă a acestui studiu se datorează și datelor empirice neprelucrate în alte surse, în baza cărora au fost formulate concluzii teoretice.

Pentru efectuarea acestui studiu de caz au fost selectate 13 decizii pronunțate de Colegiul penal, Colegiul penal lărgit, Plenul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, precum și o opinie separată formulată de judecătorii Curții Supreme de Justiție.

În total, au fost examinate: în anul 2008 – 2 decizii; 2010 – 2 decizii; 2011 – 3 decizii; 2012 – 5 cazuri; 2013 – 2 cazuri. Din panorama deciziilor examinate am observat că doar în 3 cazuri s-a demonstrat că făptuitorul s-a aflat sub imperiul tulburării neuro-psihice cu diminuarea discernământului, iar în alte 10 cazuri cele comise au fost în final apreciate fie ca omor simplu, fără circumstanțe agravante (alin.(1) art.145 CP RM), fie ca omor intenționat săvârșit cu circumstanțe agravante (alin.(2) art.145 CP RM) sau ca nefiind comise în stare de afect.

Speța 1. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [1]

În fapt, instanța de fond a constatat: *La 31 decembrie 2005, în jurul orelor 00.30, inculpatul B.N. aflându-se, în stare de ebrietate alcoolică, lângă casa lui Z.I. amplasată în s. Iujnoe, r-nul Cahul, cu ajutorul unui obiect metalic ascuțit l-a înjunghiat pe Z.I. în regiunea abdomenului, cauzându-i leziuni corporale grave periculoase pentru viață sub formă de plagă tăiată-înțepată a hemitoracelui stâng, penetrantă, cu lezarea*

lobului anterior al plămânului stâng și a peretelui aortei descendente, în urma cărora ultimul a decedat în spitalul din or. Vulcănești.

În susținerea apelului procurorul a invocat că instanța de fond a dat o apreciere eronată probelor administrate și verificate în ședința de judecată și, astfel, greșit a reîncadrat acțiunile inculpatului B.N. din prevederile art.145 alin.(2) lit.c) în cele ale art.151 alin.(4) din Codul penal.

Prin Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Cahul din 07 februarie 2008 a fost admis apelul declarat de către procuror, casată sentința Judecătorei Cahul din 25 octombrie 2007, rejudecată cauza și emisă o nouă hotărâre, conform căreia B.N. a fost condamnat, în baza art.145 alin.(1) CP RM, la 15 ani închisoare în penitenciar de tip închis. La adoptarea soluției date instanța de apel a stabilit că B.N. a săvârșit omorul intenționat din cauza certurilor avute în aceeași noapte, tăindu-l pe Z.I. cu cuțitul în regiunea abdomenului, adică în regiunea organelor vitale.

Cu recurs ordinar condamnatul B.N. a contestat hotărârile nominalizate, solicitând casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, conform căreia acțiunile sale să fie reîncadrate din prevederile art.145 alin.(1) în cele ale art.146 CP RM – *omorul în stare de afect*, invocând următoarele motive. Instanțele de fond și de apel au dat o apreciere eronată probelor administrate și verificate în ședințele de judecată, ajungând la o concluzie greșită, precum că el intenționat a săvârșit omorul prietenului său Z.I., iar la individualizarea pedepsei nu s-au luat în considerare circumstanțele atenuante că el întreține doi copii minori și nu are antecedente penale.

Verificând argumentele recursului ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide inadmisibilitatea în principiu a acestuia, reieșind din următoarele considerente. Versiunea condamnatului B.N. precum că el a săvârșit omorul lui Z.I. în stare de legitimă apărare a fost corect respinsă de instanța de apel, deoarece însuși condamnatul B.N., interogat în ședințele de judecată, a recunoscut că la momentul comiterii acestei infracțiuni el deținea cuțitul în mână, dar în recursul ordinar acesta a declarat precum că el se mai afla totodată și în stare de afect. Însă și acest argument nu are niciun suport probatoriu.

Speța 2. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [2]

În fapt, instanța de fond a constatat: *În noaptea de pe 13.01.2007 spre 14.01.2007, între orele 00.00 și 01.00, L.V. aflându-se în casa nr.110 de pe str. 8 Martie, mun. Chișinău, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în urma consumului de băuturi alcoolice cu S.M., în rezultatul relațiilor ostile apărute între ei, cu scopul de a-l omorî pe ultimul, cu o deosebită cruzime, fiind conștient de faptul că cauzează acestuia suferințe și chinuri deosebite, i-a aplicat lui S.M. câteva lovituri cu cuțitul în regiunile vitale ale corpului, și anume: în regiunea occipitală a capului, în față, în gât, precum și în piept, în rezultatul cărora ultimul a decedat pe loc. Ulterior, în scopul tănuirii urmelor infracțiunii, L.V. a scos, cu un cărucior confecționat cu mijloace proprii, cadavrul lui S.M. din casă și l-a aruncat pe marginea drumului, nu departe de casa nr.116, amplasată pe str. 8 Martie, mun. Chișinău. Acțiunile lui au fost încadrate în prevederile art.145 alin.(1) CP RM – omorul intenționat al unei persoane.*

Inculpatul L.V. a contestat cu apel sentința instanței de fond, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri de reîncadrare a acțiunilor sale din prevederile art.145 alin.(1) în cele ale art.146 CP RM, astfel fiindu-i stabilită o pedeapsă mai blândă.

În motivarea apelului L.V. a invocat faptul că el s-a apărat de S.M., care l-a atacat în casa sa și încă o insulta pe mama sa, ceea ce l-a adus într-o stare de afect, cu atât mai mult că el este invalid de gradul doi, având o contuzie cerebrală.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2008 apelul declarat de inculpat a fost respins ca nefondat. Conform raportului de expertiză psihiatrică staționară nr. 19s-2007 din 13 martie 2007, L.V. a fost recunoscut responsabil; în momentul săvârșirii infracțiunii acesta putea să-și dirijeze acțiunile. Instanța de apel la fel de critic s-a expus și asupra argumentului părții apărării, precum că „L.V. a acționat în stare de ebrietate, stare care exclude prezența unei tulburări psihice, iar mai apoi, în continuarea acțiunilor sale, deliberat a purces la lichidarea urmelor infracțiunii: a aruncat cadavrul din casă, salteaua și plapuma murdară de sânge, pe când persoana în stare de tulburare puternică nervoasă nu conștientizează riscul și necesitatea ștergerii urmelor infracțiunii, concluzionând corect că el a acționat deliberat, cu intenție directă, fiind conștient de faptele sale și de urmările ce pot surveni”.

Hotărârile nominalizate au fost contestate cu recursul ordinar în interesele condamnatului L.V., solicitând casarea acestora, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, conform căreia acțiunile lui L.V. să fie

reîncadrate din prevederile art.145 alin.(1) în cele ale art.146 CP RM – omorul în stare de afect, invocând că hotărârea instanței de apel nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar motivarea soluției contrazice dispozitivului deciziei și nici nu este clară, însă nu a dezvăluit concret în ce constă acest argument. Concret se referă numai la faptul că instanța de apel neîntemeiat a respins demersul avocatului cu privire la numirea unei „*expertize colegiale psihiatrice*” în privința condamnatului L.V.

Versiunea avocatului precum că condamnatul a săvârșit omorul lui S.M. în stare de afect a fost corect respinsă de instanța de apel, deoarece acest argument nu are niciun suport probatoriu. Mai mult ca atât, însuși condamnatul L.V. în recursul declarat de el recunoaște integral infracțiunea comisă, sincer se căiește și nu contestă încadrarea juridică a faptei comise.

Nu este întemeiat nici argumentul apărătorului precum că instanța de apel ilegal a respins demersul lui cu privire la numirea unei „*expertize colegiale psihiatrice*” în privința condamnatului L.V. În acest sens, instanța de recurs relevă că Codul de procedură penală în Secțiunea a 7-a „Efectuarea expertizei” nu prevede noțiunea de *expertiză colegială*. Conform art.146-148 CPP RM, pot fi efectuate *expertiza de comisie; expertiza complexă, expertiza suplimentară și contraexpertiza*. Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2008 (f.d.218), demersul avocatului a fost respins întemeiat și argumentat, deoarece în cadrul urmăririi penale a fost efectuată *expertiza psihiatrică-psihologică în complex* în privința acestuia, efectuată de 4 experți, inclusiv de un psiholog (f.d.162-163), care au constatat că „*acesta nu manifesta careva tulburări psihice tranzitorii sau pasajere, se afla doar în stare de ebrietate, care nu-l lipsea de capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, putea acționa cu discernământ și urmează să fie recunoscut responsabil de fapta ce i se impută*”.

Speța 3. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [3]

Prin sentința Judecătorei Cantemir din 13 iulie 2006, B.M. a fost condamnată, în baza art.147 CP RM, la 5 ani închisoare. În temeiul art.90 CP RM, executarea pedepsei i-a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 5 ani.

Pentru a pronunța sentința, instanța a reținut că B.M., la 16 martie 2006, aproximativ la ora 14.00, aflându-se în s. Sadăc, r-nul Cantemir, într-o casă părăsită, a născut un copil de gen masculin. În timpul nașterii, fiind într-o stare de tulburare fizică și psihică, cu diminuarea discernământului, cu o cărămidă, găsită alături, i-a aplicat nou-năsutului câteva lovituri în regiunea capului, pricinuindu-i leziuni corporale grave, periculoase pentru viață, în urma cărora nou-născutul a decedat.

În ordine de apel sentința nominalizată a fost atacată de către procurorul Serviciului reprezentare a învinuirii în Curtea de Apel Cahul, care a solicitat casarea acesteia și condamnarea lui B.M. în baza art.145 alin.(3) lit.b), d) CP RM, invocând că cumulul de probe administrate pe cauză demonstrează vinovăția acesteia în săvârșirea omorului unei rude apropiate minore, profitând de starea de neputință a victimei.

Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții de Apel Cahul din 27 februarie 2007, apelul procurorului a fost admis, sentința Judecătorei Cantemir din 13 iulie 2006 a fost casată și pronunțată o nouă hotărâre, potrivit ordinii stabilite pentru prima instanță, prin care B.M. a fost condamnată în baza art.145 alin.(3) lit.b), d) CP RM la 20 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei.

Pentru a pronunța decizia, instanța de apel a reținut că B.M., la 16 martie 2006, aproximativ la ora 14.00, aflându-se în s. Sadăc, r-nul Cantemir, având scopul de a-și omori propriul copil, s-a deplasat de una singură într-o casă părăsită de la marginea satului, unde a născut un copil de gen masculin și, imediat după naștere, cu o cărămidă luată din stradă i-a aplicat nou-năsutului câteva lovituri în regiunea capului, pricinuindu-i leziuni corporale grave, periculoase pentru viață, în urma cărora nou-născutul a decedat. Soluția respectivă a fost motivată prin aceea că din probele administrate pe cauza dată, precum și din raportul de expertiză psihiatrică legală efectuată în privința lui B.M., în cadrul examinării cauzei în ordine de apel s-a stabilit că, de fapt, condamnată a planificat și s-a pregătit din timp de comiterea omorului copilului său nou-născut, iar după nașterea pruncului a încercat să ascundă urmele infracțiunii săvârșite.

B.M. a fost condamnată pentru omorul săvârșit asupra unei rude apropiate, cu bună-știință asupra unui minor, la 20 de ani închisoare, în baza art.145 alin.(3) lit.b), d) CP RM, care prevedea pedeapsa închisorii de la 20 la 25 ani sau detențiunea pe viață. Ulterior, prin Legea nr.277-XVI din 18 decembrie 2008 pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova, în vigoare de la 24 mai 2009, alineatul (3) al art.145 CP RM, precum și semnul calificativ „asupra unei rude apropiate” au fost excluse, iar componenta de infracțiune incriminată lui B.M. se cuprinde în prevederile art.145 alin.(2) lit.e) CP RM, care stabilește pedeapsa cu închisoare de la 12 la 20 de ani sau detențiunea pe viață. Potrivit art.10 CP RM, legea penală care

ușurează pedeapsa ori, în alt mod, ameliorează situația persoanei are efect retroactiv, adică se extinde și asupra persoanelor care execută pedeapsa. Prin urmare, acțiunile lui B.M. se reîncadrează din prevederile art.145 alin.(3) lit.b), d) CP RM în cele ale art.145 alin.(2) lit.e) CP RM și i s-a stabilit pedeapsa de 12 (*dois-prezece*) ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei.

Speța 4. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [4]

Prin sentința Judecătorei Cimișlia din 24 februarie 2009, V.V. a fost condamnată, în baza art.145 alin.(3) lit.b), d) CP RM, la 20 ani închisoare cu executarea acesteia în penitenciar de tip închis pentru femei.

În fapt, instanța de fond, pe baza probelor administrate, a constatat că *V.V., fiind însărcinată, a planificat omorul copilului său și la 12 noiembrie 2008, orele 23.00, aflându-se în apropierea domiciliului părinților săi din s. Selemet, r-nul Cimișlia, a născut de sine stătător un copil de gen masculin, viabil, pe care după naștere l-a asfixiat prin obstrucția căilor nazale și a cavității bucale, îmbrăcând o sacoșă de polietilenă pe capul copilului, în urma căruia a survenit decesul victimei.*

Sentința a fost contestată cu apel de către inculpată, în care ultima a solicitat casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunile sale să fie reîncadrate din prevederile art.145 alin.(3) CP RM în cele ale art.147 CP RM, motivând că nu a comis omor intenționat, dar pruncucidere, deoarece omorul pruncului a avut loc imediat după nașterea lui.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 27 mai 2009, a fost admis apelul inculpatei, casată sentința din oficiu – din alte motive decât cele invocate, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre în partea stabilirii pedepsei. Prin această decizie V.V. a fost recunoscută vinovată în comiterea infracțiunii prevăzute de art.145 alin.(2) lit.e) CP RM cu aplicarea art.79 alin.(3) CP RM, fiind condamnată la 8 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei.

Speța 5. Omorul intenționat. Starea de afect [5]

Prin sentința Judecătorei Cimișlia din 12 decembrie 2010, C.M. a fost condamnată, în baza art.146 CP RM la 4 ani închisoare. În temeiul art.90 CP RM, a fost dispusă suspendarea condiționată a executării pedepsei pe un termen de probă de 3 ani. În fapt, instanța de fond a constatat că *C.M., la 26 septembrie 2009, aproximativ la orele 16.50, aflându-se în gospodăria proprie situată în s. Mihailovca, r-nul Cimișlia, în rezultatul relațiilor ostile apărute în timpul certei cu C.I. și fiind în stare de afect survenit în mod subit, provocat de acatele de violență ale victimei, i-a aplicat ultimei două lovituri cu cuțitul: una în regiunea inimii și una în regiunea brațului stâng, care i-au cauzat o plagă penetrantă în regiunea pieptului în cavitatea pleurală din stânga cu lezarea pericardului, a cordului, a diafragmei, a lobului stâng, a ficatului cu hemotorace circa 500 ml pe stânga, hemopericard circa 100 ml, hemoperitoneum circa 100 ml, plagă pe brațul stâng, excoriații, care se califică ca leziuni corporale grave periculoase pentru viață la momentul cauzării, în urma cărora C.I. peste puțin timp a decedat.*

În ședința de judecată inculpata C.M a declarat că la 26 septembrie 2009, aproximativ la orele 16.50, la ea acasă, fostul soț C.I., fiind în stare de ebrietate, a inițiat o ceartă și a lovit-o de câteva ori cu pumnii, apoi a împins-o spre masă. Ea a luat cuțitul de pe masă, insistând ca C.I. să-i permită să iasă afară, însă soțul nu-i permitea, iar când acesta a apucat-o de haine, dânsa i-a aplicat loviturile cu cuțitul. C.M. a reușit să fugă afară, iar acesta a fugit după ea, dar în curte a căzut jos. Ea a fugit în stradă, apoi la vecină ca s-o roage să cheme ambulanța. Regretă faptele comise.

C.M. a fost supusă unui examen psihologic, în procesul căruia s-a constatat că *inculpata la momentul comiterii infracțiunii se afla într-o tensiune nervoasă apărută în urma conflictului inițiat de victimă și, în rezultatul insultelor care au durat o lungă perioadă de timp, s-a declanșat efectul cumulării emoțiilor negative.* Instanța de judecată consideră că acatele de violență ale victimei ar fi putut avea urmări grave pentru C.M.: aceasta, în rezultatul loviturilor cauzate de către C.I., pe un timp scurt își pierduse cunoștința (fapt confirmat de martora U.L.), adică a fost agresată destul de serios, starea de afect și intenția de a săvârși omorul au apărut la inculpată subit, în timpul comportării ilegale a victimei.

Deși în raportul nr.593 din 12 octombrie 2010 de expertiză psihiatrică legală este indicat că *tensiunea emoțională a inculpatei C.M. la momentul producerii leziunilor corporale victimei n-a atins o stare psihologică extremală* care ar fi provocat starea de afect fiziologic, instanța de judecată consideră că C.M. a comis omorul lui C.I. în stare de afect (în decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.1ro-153/2003 din 23.09.2003 este indicat că starea de afect la momentul săvârșirii infracțiunii se constată de instanța de judecată, dar nu de expertiza psihiatrico-psihologică, reieșind din motivul săvârșirii infracțiunii de

către inculpat, ținându-se cont de starea inculpatului la momentul săvârșirii infracțiunii). Reieșind din cele menționate, instanța a ajuns la concluzia că inculpata C.M. l-a lipsit de viață pe C.I. aflându-se în stare de afect.

Inculpata și avocatul său la fel au declarat apel, solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care C.M. să fie achitată. Ei au menționat că „săvârșirea infracțiunii a avut loc din cauza acțiunilor ilegale și imorale ale victimei. După divorț victima, C.I., continua să domicilieze în aceeași casă cu inculpata, C.M., și cu copiii lor minori. C.I. nu era angajat în câmpul muncii, întrebuița abuziv băuturi alcoolice, era agresiv în privința fostei sale soții și a copiilor săi. La data de 26.09.2009 C.I. se afla în stare de ebrietate gravă. C.M. a venit de la lucru de pe deal, iar C.I., pe fon de beție și ură, a început s-o bată, amenințând-o pe ea și pe copii că-i va omori. C.I. era foarte agresiv. La C.M. a apărut o frică enormă că C.I. îi va omori copilul pe care acesta l-a luat în brațe, din care cauză ea a întreprins toate măsurile pentru a salva copilul din mâinile lui C.I. Dorind să se răzbune pentru faptul că i-a luat copilul din brațe, C.I. a început s-o bată cu mâinile și cu picioarele pe C.M. Când C.M. a încercat să fugă, C.I. a apucat-o de păr și a întors-o în cameră, unde a continuat s-o lovească cu mâinile și picioarele. Pentru a-l speria pe C.I. și a se apăra de el, C.M. a luat cuțitul de pe masă și, fără a conștientiza bine caracterul acțiunilor sale, dorind să iasă din casă, l-a lovit pe fostul soț cu acest cuțit. C.M. a crezut că doar l-a zgâriat puțin, deoarece nu s-a gândit să-l omoare. Rupându-se din mâinile lui C.I., C.M. a fugit afară. C.M. s-a luat după ea, însă a căzut jos lângă poartă. Inculpata consideră că a acționat în scop de legitimă apărare.

Instanța de apel a reținut că apelanții, având cerințe unice, pun accentul pe concluziile expertizei psihiatrico-psihologice, potrivit cărora tensiunea emoțională a inculpatei la momentul producerii leziunilor victimei nu a atins starea psihologică extremă, care ar fi provocat starea de afect fiziologic. Colegiul reține că starea de afect la momentul săvârșirii infracțiunii se constată de instanța de judecată, dar nu de expertiza psihiatrico-psihologică, reieșind din motivul săvârșirii infracțiunii de inculpat și ținându-se cont de starea inculpatului în momentul săvârșirii infracțiunii. Atenuarea răspunderii penale în cazul infracțiunii prevăzute de art.146 CP RM este îndreptățită dacă luăm în considerare doi factori importanți: a) fapta dată reprezintă un „răspuns” la comportamentul provocator – ilegal sau imoral – al victimei, fiind condiționată de „vina” victimei; b) făptuitorul se află într-o stare fiziologică aparte care-i îngustează aptitudinea de a percepe ceea ce este și nu este infracțional.

Despre actele de violență, insulte și alte acte imorale ale victimei vorbesc și martorii, minorii, copiii inculpatei și ai victimei. De asemenea, este pe deplin dovedită starea de ebrietate avansată a victimei și în ziua comiterii infracțiunii. Or, conform raportului de examinare chimică nr.5142, în sângele ei au fost depistate 3,5% de alcool etilic, cantitate de alcool în sângele unui om viu ce corespunde gradului de ebrietate alcoolică cu grad avansat – intoxicație gravă cu alcool (f.d. 47).

Reieșind din cele expuse, ținând cont de totalitatea probelor cercetate, Colegiul concluzionează: acțiunile inculpatei au fost corect încadrate în baza art.146 CP RM – drept omor săvârșit în stare de afect.

Speța 6. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [6]

Prin sentința Judecătorei Călărași din 01 iunie 2009, inculpata C.L. a fost recunoscută vinovată și condamnată, în baza art.146 CP RM, la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei. În temeiul art.90 CP RM, pedeapsa stabilită acesteia a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani. Măsura preventivă aplicată inculpatei C.L. a fost schimbată din arest în declarația în scris de nepărsire a localității, fiind eliberată de sub arest imediat din sala de judecată.

Prima instanță a considerat că vinovăția inculpatei C.L. în comiterea omorului soțului ei, C.V., a fost stabilită, însă acțiunile ei urmează a fi reîncadrate din prevederile art.145 alin.(2) lit.a), alin.(3) lit.b), h) CP RM, ca omor premeditat, în cele ale art.146 CP RM, ca omor săvârșit în stare de afect, survenită în mod subit, fiind provocată de acte de violență sau insulte grave ori de alte acte ilegale sau imorale ale victimei. După cum s-a constatat în ședința de judecată din probele administrate, omorul a fost comis de inculpată în rezultatul actelor de violență realizate de victimă față de ea, și anume: o noapte a fost ținută de soțul ei închisă în beci fără haine, încălțăminte, fiind eliberată din beci cu condiția să-i cumpăre acestuia rachiu. La refuzul ei de a bea rachiu, C.V. a apucat-o de păr, a lovit-o peste picior cu fărâșul, cauzându-i dureri fizice. Toate aceste acțiuni violente ale victimei au și determinat-o pe inculpată să comită omorul în stare de afect. La individualizarea pedepsei, prima instanță a luat în considerare pericolul social al crimei comise de inculpată, căința sinceră în cele comise, comportamentul victimei față de ea pe tot parcursul vieții în comun și în timpul dinaintea crimei comise, caracteristica de la locul de trai, concluzionând că C.L. poate fi reeducată fără a fi privată de libertate.

În fapt, prima instanță a constatat că inculpata C.L., pe data de 10.02.2009, aproximativ la orele 11.00, aflându-se în gospodăria sa, situată în s. Păulești, r-nul Călărași, fiind în stare de afect provocată de acte de

violentă, insulte grave, acte imorale ale soțului ei, C.V., exprimate în faptul că a fost ținută încuiată în beci, dezbrăcată și descălțată. Eliberând-o din beci, C.V. a impus-o să-i cumpere rachiu, apoi să bea rachiu, amenințând-o tot timpul cu omor, numind-o cu cuvinte necenzurate. Când C.L. a refuzat să bea împreună cu dânsul rachiu, C.V. a lovit-o cu un fâraș peste picior, cauzându-i dureri fizice, după care ea i-a aplicat cu un topor câteva lovituri cu muchia în regiunea capului, cauzându-i leziuni corporale periculoase pentru viața și sănătatea persoanei, în rezultatul cărora C.V. a decedat pe loc.

Împotriva sentinței a declarat apel procurorul, care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpata C.L. să fie declarată vinovată în baza art.145 alin.(2) lit.a), j) CP RM și condamnată la 13 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis pentru femei, deoarece în dosar sunt suficiente probe administrate ce dovedesc vinovăția inculpatei C.L. în baza articolului indicat. În opinia apelantului, instanța de fond și-a întemeiat soluția doar pe declarațiile inculpatei, care nu corespund adevărului și au fost date în scopul eschivării de la răspundere penală.

Cât privește încadrarea juridică a faptei, apelantul a specificat că *răspunderea pentru omorul în stare de afect poate fi stabilită numai în cazul în care starea de afect și intenția de a săvârși omorul apar subit în timpul comportării ilegale a victimei sau îndată după aceasta și se aduce la îndeplinire fără întârziere*. Dacă însă starea de afect nu a apărut imediat după acțiunile ilegale ale victimei sau omorul a fost comis după o anumită perioadă de timp, omorul nu poate fi calificat potrivit art.146 CP RM. Or, aplicarea loviturilor în timpul când victima dormea cu fața la perete nu poate fi justificată prin starea de afect provocată de aceasta, soluția primei instanțe fiind una greșită.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 martie 2011, a fost admis apelul, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre, conform căreia C.L. a fost recunoscută vinovată în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.145 alin.(1) CP RM și în baza acestei dispoziții i-a fost stabilită pedeapsa, cu aplicarea art.79 CP RM, de 4 ani și 6 luni închisoare, cu executarea în penitenciar pentru femei. În motivarea soluției, instanța de apel a menționat că, apreciind just împrejurările cauzei, prima instanță incorect a apreciat probele prezentate și, ca urmare, a pronunțat sentința de condamnare recalificând greșit acțiunile inculpatei C.L. din prevederile art.145 alin.(2) lit.a), j) în cele ale art.146 CP RM, motivând și probând sentința doar pe declarațiile inculpatei C.L.

S-a dovedit că inculpata, aflându-se într-o tensiune nervoasă apărută în urma conflictului inițiat de victimă, care a durat o lungă perioadă de timp cu efectul acumulării emoțiilor negative, a pus la cale și a realizat un plan simplu, dar chibzuit din timp, în conformitate cu care a așteptat survenirea momentului în care va putea realiza intenția criminală cu riscul minim de a întâmpina rezistență din partea victimei și, găsind-o culcată în pat, a omorât-o, aplicându-i multiple leziuni corporale cu toporul în regiunea organului vital.

Cum rezultă din învinuirea înaintată, lui C.L. i-a fost incriminat omorul săvârșit cu premeditare, fără desfășurarea unei învinuiri concrete a premeditării și în lipsa constatării condițiilor expuse. De aceea, Colegiul penal lărgit consideră neîntemeiate argumentele recurentului referitoare la o presupusă reîncadrare greșită a faptei în prevederile art.145 alin.(1) CP RM și recursul în această parte se respinge.

Speța 7. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [7]

Prin sentința Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, din 21 martie 2008, R.O. a fost condamnat, în baza art. 146 CP RM, la 3 ani închisoare, iar în temeiul art.90 CP RM executarea pedepsei numite i-a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că la 02.06.2007, aproximativ la ora 23.00, aflându-se în scara casei de pe str. Testimițanu, nr.29/2, mun. Chișinău, R.O. a comis omorul lui F.I. în stare de afect survenit în mod subit, fiind provocat de insultele grave și actele imorale ale victimei. Potrivit rechizitoriului, R.O. a fost acuzat pentru faptul ca la 02.06.2007, aproximativ la ora 23.00, aflându-se, împreună cu fratele său R.I., în scara casei de pe str. Testimițanu, nr.29/2, mun. Chișinău, s-au întâlnit cu P.V. și cunoscutul acesteia F.I. În continuare, R.O., în scopul comiterii omorului intenționat, utilizând în calitate de armă de comitere a infracțiunii cuțitul, i-a aplicat victimei F.I., din spate, multiple lovituri în regiunea gâtului, cauzându-i vătămări corporale grave periculoase pentru viață, faptă aflată în legătură causală directă cu survenirea morții la fața locului. Astfel, acțiunile lui R.O. au fost încadrate în baza art.145 alin.(1) CP RM, după indicii calificativi: „Omorul intenționat al unei persoane”.

Așa fiind, procurorul invocă argumente serioase care pun la îndoială calitatea și legalitatea concluziilor expertizei psihologice efectuate de experții S.R. și S.C. de la SRL „Credibilitate”, expuse în raportul lor din 07.03.2008. Însă, instanța de apel doar a repetat concluziile experților și nu a argumentat existența sau lipsa stării de afect, momentul apariției acesteia, nu a motivat faptul dacă insultele ori actele ilegale sau imorale ale victimei au avut sau ar fi putut avea urmări grave pentru cel vinovat.

Ca probă determinantă și decisivă, pe care s-au axat instanțele de fond, de apel și de recurs reîncadrând acțiunile inculpatului R.O. din prevederile art.145 alin.(1) CP RM în cele ale art.146 CP RM, a servit raportul de expertiză psihologico-judiciară nr.98 „a” din 07.03.2008, efectuat de experții S.R. și S.C. (f.d. 207-219). Instanța de recurs, acceptând în acest sens soluția instanței de apel, a conchis că argumentele procurorului referitor la critica adusă acestui raport de expertiză psihologico-judiciară au fost minuțios examinate în instanța de apel, care motivat s-a expus în privința lor, după cum urmează: „... deoarece expertiza dată este una clară și motivată științific, este bazată și pe studierea vieții inculpatului de până la și după săvârșirea infracțiunii, prin studierea caracterului inculpatului, au fost duse discuții cu inculpatul până la efectuarea expertizei și pe parcursul expertizei, s-a efectuat testul de inteligență SFIT, testul MPPI de identificare a accentuărilor de caracter SHMISHEKC, testul proiectiv „casă-om-copac”, testul proiectiv „animalul inexistent”, metode de diagnostică a temperamentului Strelyaw și multe alte metode, prin care s-a ajuns la concluzia prezenței stării de afect”.

În viziunea judecătorilor care și-au expus opinia separată, instanța de recurs a preluat concluzia respectivă a instanței de apel, care a transcris succint din textul raportului de expertiză unele fraze la general, însă obligația procesuală de drept a instanței era cu totul alta, și anume: ca starea de afect la momentul săvârșirii infracțiunii să fie constatată de instanța de judecată, dar nu de expertiza psihiatrico-psihologică. Așa fiind, instanța de judecată nu a constatat la concret: care anume „insulte grave și acte imorale” a comis victima F.I.; împotriva cui au fost îndreptate aceste acțiuni; când s-au produs aceste acțiuni și când a apărut în „mod subit” starea de afect a lui R.O.; dacă aceste acțiuni sunt în legătură de cauzalitate cu survenirea stării de afect a lui R.O. puternic manifestată; prin ce s-a manifestat starea de afect a inculpatului R.O. Or, starea de afect și intenția de a săvârși omorul trebuie să survină subit (acțiuni care se petrec într-un timp foarte scurt, pe neașteptate, brusc, neprevăzute și pe negândite), iar fapta să reprezinte o urmare a acțiunilor ilegale ale victimei. Mai mult, între aceste două criterii trebuie să existe și legătura de cauzalitate.

Prin urmare, se evidențiază că în latura obiectivă și în latura subiectivă ale infracțiunii prevăzute de art.146 CP RM instanța de fond a omis să constate cele mai esențiale circumstanțe, de care depinde încadrarea juridică a faptei și, în acest sens, nu s-a referit nici la faptul că, potrivit rechizitoriului, inculpatul R.O. a acționat cu cuțitul cauzându-i victimei 11 plăgi tăiate. Iar martorul P.V. a explicat detaliat motivul apariției acestui cuțit: „...R.O. a luat cuțitul pentru a se apăra, deoarece eu i-am spus că F.I. are antecedente penale, iar după ce i-a aplicat victimei lovituri cu cuțitul a spus că, dacă nu l-ar fi avut, nu s-ar fi întâmplat nimic”. Deci, acțiunile lui R.O. nu pot fi considerate ca fiind „pe neașteptate, neprevăzute și pe negândite” (vol.1, f.d. 40).

Din conținutul expertizei psihologico-judiciare efectuate se relevă că experții au constatat o stare de fapt din care nicidecum nu poate rezulta apariția subită a stării de afect a inculpatului R.O. Acestea reiese din textul raportului de expertiză (f.d. 210-211): „...R.O. era îndrăgostit de P.V. și vroia să facă ceva pentru ea. De mai multe săptămâni, P.V. îl telefona spunându-i că nu poate lua o decizie cu privire la relațiile dintre ei. În ziua când a fost comisă infracțiunea, R.O. era la serviciu, de unde a sunat-o pe P.V. rugând-o să se întâlnească. A sosit cu un taximetru la locul întâlnirii. Un timp a așteptat lângă ușă, până când din apartament au ieșit P.V. și F.I. Au mers toți în ascensor. Își amintește că ținea mâna în buzunarul în care avea briciagul, care se deschidea la apăsarea butonului. Ajungând la parter, R.O. a îmbrâncit-o pe P.V., apoi i-a spus că a întreținut și va întreține cu ea relații sexuale. R.O. avea frică de victimă, F.I., care era mai puternic. Mai departe ține minte numai figura acestuia în profil...”. Faptul că experții s-au referit în raportul de expertiză la 18 teste și metode științifice, specifice afectului, nu sunt relevante în speță, în cazul când nici instanța de judecată și nici experții n-au stabilit: care anume „insulte grave și acte imorale” a comis victima F.I.; când s-au produs aceste acțiuni în raport cu săvârșirea omorului lui F.I. și, dacă există un interval de timp, poate oare să existe „starea de afect apărută în mod subit” a lui R.O. sau acțiunile acestuia manifestă o stare de gelozie. În acest aspect, Colegiul penal lărgit, când a dispus, prin decizia din 16 iunie 2009, rejudecarea cauzei în ordine de apel, a indicat că instanța de apel nu a argumentat existența sau lipsa stării de afect și momentul apariției acesteia; aceste cerințe n-au fost îndeplinite.

Speța 8. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [8]

Instanța de fond a stabilit următoarele: la 25.03.2010, C.A., aflându-se în stare de ebrietate, în casa proprie, amplasată în or. Rezina, str. S.Lazo, nr.9, în urma unei certe avute cu concubinul său C.I., anul nașterii 1988, i-a aplicat ultimului o lovitură cu un cuțit în regiunea inimii, în rezultatul căreia acestuia i-au fost cauzate leziuni corporale grave. Ca urmare, C.I. a decedat la fața locului.

Hotărârile judecătorești au fost contestate în ordine de recurs de inculpata C.A., prin care a solicitat casa-rea acestora, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunile să-i fie recalificate din

prevederile art.145 alin.(1) CP RM în prevederile art.151 CP, pe motiv că, săvârșind această infracțiune, se afla în stare de afect, ceea ce nu a fost posibil de demonstrat, deoarece expertiza medico-legală a fost efectuată după două săptămâni de la data comiterii infracțiunii.

Referitor la motivul invocat de inculpata C.A., precum că a comis infracțiunea în stare de afect, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție menționează că „*starea de afect la momentul săvârșirii infracțiunii se constată de instanța de judecată. În cursul judecării cauzei în prima instanță au fost prezentate probe în sprijinul învinuirii care dovedesc cu certitudine vinovăția condamnatului în săvârșirea infracțiunii imputate*”.

Din concluzia raportului de expertiză psihiatrică legală ambulatorie din 26.04.2010 rezultă că „*infracțiunea nu a fost comisă în stare de afect fiziologic. În timpul săvârșirii omorului C.A. avea capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, astfel fiind recunoscută responsabilă de săvârșirea acestora*”. Astfel, în cazul în care se constată că moartea victimei se datorează acțiunilor intenționate ale inculpatei, este neconcludentă afirmația ultimei că a acționat în stare de afect. În contextul dat, este esențial de a menționa că nu există probe pertinente ce ar dovedi că infracțiunea ar fi fost provocată subit de actele ilegale sau imorale ale victimei. Modul de conviețuire a acestora denotă că relațiile dintre inculpat și victimă erau permanent ostile. Prin urmare, susținerile inculpatei că a săvârșit omorul lui C.I. în stare de afect poartă un caracter declarativ, astfel C.I. urmărind scopul de a induce în eroare judecata, pentru a evita răspunderea penală pentru infracțiunea săvârșită.

Speța 9. Omorul intenționat. Starea de afect [9]

Prin sentința Judecătoriai Hâncești din 02.06.2010, G.L. a fost condamnată, în baza art.146 CP RM, la 3 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei.

Instanța de fond a constatat că *la 21.02.2010, aproximativ la orele 18.00, G.L. aflându-se la domiciliul său în s. Leușeni, r-nul Hâncești, în rezultatul unui conflict inițiat de tatăl acesteia, G.P., și în urma aplicării violenței din partea lui, stabilite prin raportul de expertiză medico-legală, și a insultelor grave în adresa sa – pericol perceput de G.L. ca real, fiind într-o stare emotivă apărută subit, și-a pierdut controlul asupra propriilor acțiuni și capacitatea de a le conduce. Ea l-a lovit pe tatăl său cu cuțitul în abdomen, lovitură în rezultatul căreia ultimul a decedat.*

În apelul declarat inculpata G.L. a solicitat casarea sentinței instanței de fond, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să-i fie aplicată o pedeapsă mai blândă, pe motiv că pedeapsa cu închisoarea este una prea aspră, se căiește sincer de cele comise, se caracterizează pozitiv, nu a avut intenția de a-l omorî pe tatăl său, ci doar s-a apărat de acțiunile violente ale acestuia, fiind speriată și pierzându-și controlul.

Analizând probele, instanța de apel a ajuns la concluzia de achitare a inculpatei G.L. pe art.145 alin.(1) CP RM, pe motiv că *fapta inculpatei nu întrunește elementele infracțiunii, fiind comisă în stare de legitimă apărare. Conform concluziei, expuse de instanța de fond în sentință, ultima a constatat cu certitudine că intenția de aplicare a cuțitului față de victimă a apărut la inculpată în mod subit și ca rezultat al agresiunilor violente (aplicarea de lovituri și cuvinte jignitoare a demnității umane) din partea victimei față de inculpată, care au condiționat îngustarea câmpului de conștiință și au modificat substanțial comportamentul lui G.L., aducând-o într-o stare de afect, aflându-se în care aceasta a și săvârșit omorul tatălui său.*

Ca o generalizare a acestora, Colegiul specifică principalele date, constatate de prima instanță, printre care: tatăl inculpatei, decedatul G.P., fiind atașat de alcool, avea un comportament agresiv în familie; acesta, în lipsa soției, își maltrata fiicele, inclusiv pe inculpată; anterior, el a încercat s-o abuzeze sexual pe fiica sa G.L. în momentul când aceasta a intrat în odaia în care se afla tatăl său în stare de ebrietate, pentru a face focul. Când ea a aprins lumina, tatăl, insultând-o, a lovit-o pe fiică repetat.

Prin sentință corect s-a constatat că *inculpata a acționat aflându-se în stare de afect, care a apărut subit în rezultatul acțiunilor violente ale tatălui acesteia, precum și a insultelor grave în adresa ei, nu doar la momentul apariției conflictului, ci și anterior, în mod repetat.* Această constatare este argumentată de prima instanță prin șirul de probe administrate, apreciate și descrise în sentință.

Apariția la inculpată a stării de afect este argumentată de către instanța de fond și prin raportul expertizei psihiatrico-psiologice. Argumentul instanței de apel, precum că inculpata nu a atins gradul superior al afectului fiziologic și, din acest punct de vedere, aceasta a comis infracțiunea neaflându-se în stare de afect, este greșit interpretat. Astfel, în această parte Colegiul susține concluzia instanței de fond, bazată pe datele redată în raport de către specialiștii în domeniu, conform cărora *în situația când persoana ar atinge gradul superior al afectului fiziologic, aceasta s-ar afla la periferia afectului patologic, care poate exclude în general răspunderea penală.*

Colegiul menționează că, de fapt, și instanța de apel a reținut că victima a manifestat în relațiile cu inculpata un comportament violent și agresiv, împrejurare care trebuia să fie privită nu doar în chestiunea aplicării pedepsei, ci și aprecierii juridice a faptelor săvârșite de inculpată.

Speța 10. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [10]

Instanța a reținut următoarele: *la 22.03.2010, aproximativ la ora 14.30, B.A., aflându-se în gospodăria cet. R.V. din s. Grimăncăuți, r-nul Briceni, fiind în stare de ebrietate alcoolică, în urma unei certe iscate între el și Ș.A., având intenția de a săvârși omor, a efectuat de la o distanță de 3 m o împușcătură din arma de vânătoare, neînregistrată, cu țevă lisă de model IJ-15, de calibru 16, în Ș.A. și în soția acestuia Ș.N., cauzându-le vătămări corporale grave periculoase pentru viață, în rezultatul cărora ambii au decedat.*

În drept, prima instanță a încadrat fapta inculpatului B.A. în prevederile art.145 alin.(2) lit.a),g),m) CP RM – omor săvârșit cu premeditare, asupra a două persoane, prin mijloace periculoase pentru viața sau sănătatea mai multor persoane.

În recursul ordinar declarat de apărător în interesele condamnatului se solicită casarea hotărârilor judecătorești și pronunțarea unei hotărâri, prin care B.A. să fie condamnat în baza art.149 alin.(2) CP RM, invocând că condamnatul a săvârșit infracțiunea din imprudență, fiind în stare de afect fiziologic.

Motivul invocat de recurent că prima instanță nu s-a expus asupra faptului că condamnatul a săvârșit infracțiunea fiind în stare de afect fiziologic este neîntemeiat. Starea de afect la momentul săvârșirii infracțiunii se constată de instanța de judecată. În cursul judecării cauzei în prima instanță, au fost prezentate probe în sprijinul învinuirii care dovedesc cu certitudine vinovăția condamnatului în săvârșirea infracțiunii imputate.

Din concluzia raportului de expertiză psihiatrică legală ambulatorie din 27.04.2010 (f.d.124-125 vol.1) rezultă că *infracțiunea nu a fost comisă în stare de afect fiziologic. B.A. se afla în stare de ebrietate alcoolică simplă, care nu-l lipsea de capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, astfel fiind recunoscut responsabil.* Astfel, în cazul în care se constată că moartea victimelor se datorează acțiunilor intenționate ale condamnatului, este neconcludentă afirmația că acesta a acționat în stare de afect. Cu atât mai mult că omorul săvârșit în stare de afect este prevăzut de art.146 CP RM, dar avocatul indică că B.A. urma să fie condamnat în baza art.149 alin.(2) CP RM.

Speța 11. Omorul intenționat. Starea de afect [11]

Prin sentința Judecătoriei Ialoveni din 19 aprilie 2011, I.G. a fost condamnat în baza art.146 CP RM, fiindu-i stabilită pedeapsa de 2 ani închisoare în penitenciar de tip semiînchis.

Pentru a se pronunța, instanța de fond a constatat că *I.G., fiind în vârstă minoră, la 27.08.2009, aproximativ la orele 15.05, aflându-se în curtea gospodăriei familiei sale situate în s. Cigârteni, r-nul Ialoveni, în urma unui conflict iscat între el și ruda sa P.N., care se afla în stare de ebrietate alcoolică avansată, a fost lovit de către ultimul cu piciorul în regiunea fesieră. Ulterior ambii au intrat în locuință, unde P.N. și-a continuat acțiunile violente față de I.G., manifestate prin adresarea cu cuvinte injurioase și prin aplicarea loviturilor cu pumnii și picioarele în diferite părți ale corpului, cauzându-i edeme pe cap, excoriații și edem în regiunea frontală bilateral, echimoză cu edem pe față, care, conform raportului de expertiză medico-legală nr.2570/D din 28.09.2009, se califică ca leziuni corporale fără cauzarea prejudiciului sănătății. În timpul altercației dintre cei doi din dulap căzuse pușca de vânătoare a tatălui lui I.G. – I.I., încărcată cu două cartușe. I.G. a apucat cu mâinile patul armei și, aflându-se în stare de afect fiziologic survenit în mod subit, provocat de acțiunile violente și insultele grave ale lui P.N., a efectuat o împușcătură în direcția ultimului, cauzându-i prin împușcătura din arma de foc cu alice o plagă penetrantă oarbă a pielii, abdomenului, mușchilor, esofagului, peritoneului, splinei, stomacului, intestinului subțire și gros, aortei abdominale, rinichilor, arterelor lombare, hemopertoneum (3.000 ml). Conform raportului de expertiză medico-legală nr.90-1756 din 18.XI.2009, toate acestea se califică ca vătămare corporală gravă periculoasă pentru viață, în rezultatul căreia a survenit moartea lui P.N.*

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 23 noiembrie 2011, apelul succesului legal al victimei A.P. a fost respins ca fiind nefondat și a fost admis apelul avocatului O.S. în interesele inculpatului I.G., casată sentința în partea numirii pedepsei, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui I.G., condamnat în baza art.146 CP RM la 2 ani închisoare, i-au fost aplicate prevederile art.90 CP RM, pedeapsa aplicată fiind suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani.

Instanța de fond incorect i-a stabilit inculpatului I.G., ca circumstanță agravantă, faptul săvârșirii infracțiunii cu folosirea armei și a munițiilor, deoarece în ședința de judecată cu certitudine s-a constatat că el n-a pregătit din timp arma și munițiile pentru a-l împușca pe P.N. Or, așa cum rezultă din rechizitoriu, arma căzuse din dulap în timpul când victima îl maltrata, iar inculpatul minor I.G., fiind în stare de afect, a tras un foc din armă, rănindu-l mortal pe pătimitul P.N. Astfel, în acest aspect și i-a fost înaintată lui I.G. învinuirea.

Speța 12. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [12]

Prin sentința Judecătorei Ialoveni din 23 decembrie 2011, C.N. a fost condamnat, în baza art.145 alin.(2) lit.j) CP RM, la 17 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Pentru a pronunța sentința instanța de fond a reținut că C.N., la 09.08.2010, aproximativ la ora 23.00, aflându-se la domiciliul său din s. Răzeni, r-nul Ialoveni, în timpul unei certe cu soția sa, C.A., având scopul de a o omorî, i-a aplicat, cu o deosebită cruzime, ultimei mai multe lovituri cu cuțitul în regiunea cutiei toracice, inimii, gâtului, cauzându-i, conform raportului de expertiză medico-legală nr.1706 din 17 noiembrie 2010, vătămări corporale grave, în urma cărora C.A. a decedat.

Împotriva sentinței a declarat apel inculpatul C.N. și a solicitat casarea sentinței ca fiind neîntemeiată și ilegală, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunile lui C.N. să fie reîncadrate din prevederile art.145 alin.(2) lit.j) CP RM în cele ale art.146 CP RM, ca omor săvârșit în stare de afect. Totodată, apelanții au argumentat că omorul a fost provocat de insultele grave din partea victimei și că inculpatul nu a avut scopul de a-și omorî soția. Consideră că probele prezentate în instanță de acuzatorul de stat nu reflectă ne mijlocit evenimentul produs la 9 august 2010, ci denotă o caracteristică a relațiilor familiale dintre soți.

Versiunea invocată de către inculpat privind comiterea omorului în stare de afect este apreciată critic, drept modalitate de apărare, urmărind scopul obținerii unei pedepse mai blânde. Instanța de fond a respins argumentele inculpatului ca fiind neîntemeiate, din motiv că nu au suport probatoriu și contravin probelor administrate.

Speța 13. Omorul intenționat. Lipsa stării de afect [13]

Prin sentința Judecătorei Soroca din 13 octombrie 2011, B.S. a fost condamnat, în baza art.145 alin.(2) lit.e) CP RM, la 14 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Pentru a pronunța sentința, instanța a stabilit că B.S., la 07.05.2011, aproximativ la ora 19.00, aflându-se în s. Visoca, r-nul Soroca, în casa cet. C.N. (a.n. 1939), care se afla țintuit la pat, știind cu certitudine că acesta nu se poate apăra din cauza vârstei înaintate și a handicapului fizic, în urma unui conflict apărut spontan, având intenția de a-l omorî, i-a aplicat multiple lovituri cu pumnii și picioarele în regiunea capului și cutiei toracice, cauzându-i, conform raportului de expertiză medico-legală nr.84/A din 30.06.2011, vătămări corporale grave, periculoase pentru viață, în rezultatul cărora, în urma șocului traumatic și hemoragic, a survenit moartea lui C.N., iar între vătămurile corporale și cauza decesului acestuia există o legătură cauzală.

Instanța a considerat neîntemeiat argumentul apărării, precum că inculpatul a acționat în condiții de responsabilitate redusă, deoarece, potrivit raportului de expertiză psihiatrico-legală nr.82s-2012 din 23.10.2012, în perioada comiterii infracțiunii ce i se impută inculpatul nu a manifestat tulburări psihice de intensitate, s-a aflat în stare de beție voluntară, a acționat cu discernământ, având capacitatea păstrată de a prevedea și delibera asupra acțiunilor sale, deci era responsabil de fapta comisă și nu a acționat în condiții de responsabilitate redusă; astfel, acțiunile sale nu se încadrează în prevederile art.23¹ CP RM.

În rezultatul prezentării acestor treisprezece cazuri de omucideri, am observat că nu totdeauna tulburările emotive sau alte anomalii mentale la făptuitor constituie temei pentru atenuarea răspunderii penale pentru săvârșirea faptei de omor, ele constituind doar un fundal favorabil pentru comiterea infracțiunilor violente. Astfel, cu titlu de exemplu, subliniem că doar în două cazuri fapta întrunea elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art.146 CP RM (Omorul săvârșit în stare de afect). Deși în concluziile expertizei medico-legale psihiatrice în materie la făptuitor se depistau careva tulburări emotive sau alte devieri psihice, nu toate din ele au fost suficiente pentru diminuarea discernământului în sensul art.146 și art.147 CP RM.

Așadar, în urma examinării extraselor relevante din deciziile penale judecătorești din Republica Moldova, am formulat următoarele concluzii aplicabile inclusiv în practica judiciară în materia omorurilor săvârșite cu discernământ diminuat, inclusiv a pruncuciderilor:

- în mai multe spețe versiunea invocată de către inculpat privind comiterea omorului în stare de afect este apreciată critic, drept modalitate de apărare, urmărind scopul obținerii unei pedepse mai blânde, iar instanțele judecătorești respingeau argumentele inculpatului ca neîntemeiate, din motiv că nu au suport

- probatoriu și contravin probelor administrate (Dosarul nr.1ra-667/08. Decizia din 30 aprilie 2008; Dosarul nr.1ra-875/08. Decizia din 25 iunie 2008; Dosarul nr.4-1re-57/13. Decizia din 14 martie 2013);
- în unele cazuri apărătorii inculpaților au dat dovadă de lipsa cunoștințelor fundamentale de drept penal procesual și cel material în procesul aprecierii juridice a omorurilor comise în circumstanțe atenuante (Dosarul nr.1ra-875/08. Decizia din 25 iunie 2008; Dosarul nr.4-1re-40/10. Hotărârea Plenului din 01 martie 2010; Dosarul nr.4-1re-1451/10. Decizia din 11 noiembrie 2010);
 - deosebirea dintre infracțiunea de omor calificat (alin.(2) art.145 CP RM) și cea de pruncucidere (art.147 CP RM) constă în starea psihologică produsă în timpul nașterii și determinată de aceasta, atestată științific în urma unui examen medico-legal de specialitate (Dosarul nr.4-1re-40/10. Hotărârea Plenului din 01 martie 2010; Dosarul nr.4-1re-1451/10. Decizia din 11 noiembrie 2010);
 - manifestările emoțional-afective determinate de situații neconvenabile mamei, cum ar fi; părăsirea femeii de către bărbatul cu care aceasta a întreținut relații intime, teama de părinți, concepții retrograde privind nașterea, nu pot fi luate în considerare (Dosarul nr.4-1re-40/10. Hotărârea Plenului din 01 martie 2010; Dosarul nr.4-1re-1451/10. Decizia din 11 noiembrie 2010);
 - stările conflictuale sau potențial conflictuale, cum ar fi: temerea de reacția părinților sau oprobiul celor din jur, care pot influența psihicul inculpatei, constituie doar mobiluri ale săvârșirii faptei și nu au relevanța juridică a unor tulburări cauzate de naștere în cadrul pruncuciderii (Dosarul nr.4-1re-40/10. Hotărârea Plenului din 01 martie 2010; Dosarul nr.4-1re-1451/10. Decizia din 11 noiembrie 2010);
 - intenția specifică omorului săvârșit în stare de afect este una spontană, care se dezvoltă subit și impetuos, deoarece aceasta se formează sub imperiul stării de tulburare emotivă, acțiunea de ucidere executându-se simultan sau în intervalul de timp cât persistă această stare (Dosarul nr.1ra-704/11. Decizia din 12 octombrie 2011; Dosarul nr.1ra-880/11. Opinia separată a judecătorilor din 16 decembrie 2011; Dosarul nr.1ra-285/2012. Decizia din 03 aprilie 2012; Dosarul nr.1ra-478/2012. Decizia din 05 iunie 2012);
 - diminuarea discernământului la data comiterii faptei nu presupune lipsa discernământului, care să constituie o cauză care să înlăture caracterul penal al faptei (Dosarul nr.1ra-704/11. Decizia din 12 octombrie 2011; Dosarul nr.1ra-285/2012. Decizia din 03 aprilie 2012; Dosarul nr.1ra-478/2012. Decizia din 05 iunie 2012);
 - agresiunea comisă de victimă asupra infractorului, după scurgerea unei anumite perioade de timp înainte de săvârșirea infracțiunii, nu permite calificarea omorului în confirmate cu prevederile art.146 CP RM (Omorul săvârșit în stare de afect), întrucât existența unei puternice tulburări sau emoții sub imperiul căreia autorul săvârșeste infracțiunea, în sensul legii, exclude scurgerea unui interval de timp de o asemenea durată între momentul provocării și momentul comiterii infracțiunii (Dosarul nr.1ra-717/11. Decizia din 08 noiembrie 2011).

Bibliografie:

1. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-667/08. Decizia din 30 aprilie 2008.
2. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-875/08. Decizia din 25 iunie 2008.
3. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.4-1re-40/10. Hotărârea plenului din 01 martie 2010.
4. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.4-1re-1451/10. Decizia din 11 noiembrie 2010.
5. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-704/11. Decizia din 12 octombrie 2011.
6. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-717/11. Decizia din 08 noiembrie 2011.
7. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-880/11. Opinia separată a judecătorilor din 16 decembrie 2011.
8. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-118/2012. Decizia din 11 ianuarie 2012.
9. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-285/2012. Decizia din 03 aprilie 2012.
10. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-404/2012. Decizia din 04 aprilie 2012.
11. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-478/2012. Decizia din 05 iunie 2012.
12. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.4-1re-57/13. Decizia din 14 martie 2013.
13. *Arhiva Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*. Dosarul nr.1ra-241/13. Decizia din 20 februarie 2013.

Prezentat la 18.02.2014